

คู่มือการเขียนบทความวิชาการ

ลักษณะของบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (Academic article) เป็นงานเขียนวิชาการซึ่งมีการวิเคราะห์ประเด็นตามหลักวิชาการ มีการสำรวจวรรณกรรมและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อสนับสนุนและสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ มีเนื้อหาแน่นหนักไปในด้านวิชาการ เสนอความคิด วิทยาการใหม่ หรือเป็นการตีความ ค้นคว้าหาข้อเท็จจริงที่แปลกใหม่มาเสนอต่อผู้อ่าน ลักษณะเฉพาะของบทความประเภทนี้คือ ลีลาการเขียน ภาษา ศัพท์ เป็นไปตามหลักวิชาการ ซึ่งบางครั้งผู้เขียนอาจเสนอแนวคิดใหม่เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการที่เชื่อถือเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ (ลลิตา กิตติประสาร, 2554: 469 อ้างถึงใน สัญญา เคนาภูมิ, 2560)

รูปแบบของบทความวิชาการ ประกอบด้วย การเกริ่นนำที่แสดงเหตุผลหรือที่มาของประเด็นที่ต้องการอธิบายหรือวิเคราะห์ กระบวนการอธิบาย หรือวิเคราะห์ บทสรุป และการอ้างอิงบรรณานุกรมที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ บทความทางวิชาการเป็นภาพสะท้อนถึงความตื่นตัวทางวิชาการในการติดตามวิทยาการใหม่ ๆ โดยการจัดระบบความคิดถ่ายทอดออกมาเป็นบทความวิชาการก่อให้เกิดการกระจายและพัฒนาองค์ความรู้ในวงการวิชาการและหรือวิชาชีพเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ นักวิชาการไม่ว่าจะอยู่ในวงการวิชาการหรือวิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีความรู้และความสามารถในการเขียนบทความทางวิชาการ อย่างไรก็ตามบทความวิชาการมักจะมีลักษณะเฉพาะอยู่หลายประการ ได้แก่ (วราภรณ์ จันทรวง, 2557 อ้างถึงใน สัญญา เคนาภูมิ, 2560)

1. ต้องเป็นเรื่องที่ผู้อ่านส่วนมากกำลังสนใจอยู่ในขณะนั้น อาจเป็นปัญหาที่คนทั่วไปอยากทราบว่าจะดำเนินต่อไปอย่างไร หรือมีผลเช่นไร หรือเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ หรือเข้ายุคเข้าสมัย
2. ต้องมีสาระแก่นสาร อ่านแล้วได้ความรู้หรือความคิดเพิ่มเติม มิใช่เรื่องเลื่อนลอยเหลวไหลไร้สาระ
3. ต้องมีทัศนะ ข้อคิดเห็น และหรือ ข้อวินิจฉัยของผู้เขียนแทรกอยู่ด้วย
4. มีวิธีการเขียนที่ชวนให้อ่าน ทำให้เพลิดเพลินและชวนคิด
5. เนื้อหาสาระและวิธีเขียนเหมาะสมแก่ผู้อ่านระดับที่มีการศึกษาทั้งนี้เพราะผู้อ่านที่มีการศึกษาน้อยมักจะไม้อ่านบทความแต่จะอ่านข่าวสดมากกว่า
6. มีการนำเสนอความรู้หรือความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง
7. มีการวิเคราะห์ วิจัย ให้ผู้อ่านเห็นประเด็นสำคัญอันเป็นสาระประโยชน์ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่านซึ่งอาจจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ส่วนตัวหรือประสบการณ์และผลงานของผู้อื่นมาใช้
8. มีการเรียบเรียงเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสมเพื่อช่วยให้อ่าน

9. เกิดความกระจ่างในความรู้ ความคิดที่นำเสนอ มีการอ้างอิงทางวิชาการและบอกแหล่งอ้างอิงทางวิชาการอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการและจรรยาบรรณของนักวิชาการ

10. มีการอภิปรายให้แนวคิด แนวทางในการนำความรู้ ความคิดที่นำเสนอไปใช้ให้เป็นประโยชน์หรือมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความต้องการสืบเสาะหาความรู้หรือพัฒนาความคิดในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป เป็นต้น

ลักษณะของบทความที่มีคุณภาพ (พร้อมภาค บึงบัว และคณะ, 2561)

1. ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ
2. ได้รับการยอมรับเผยแพร่ นำเสนอหรือตีพิมพ์
3. มีนักวิจัยนำไปใช้อ้างอิงและใช้ประโยชน์

ลักษณะของบทความตามหลัก 7C

1. ความถูกต้อง (Correctness)
2. ความมีเหตุผลมั่นคง (Cogency)
3. ความกระจ่างแจ้ง (Clarity)
4. ความสมบูรณ์ (Completeness)
5. ความกะทัดรัด (Concise)
6. ความสม่ำเสมอ (Consistency)
7. ความเชื่อมโยง (Concatenation)

องค์ประกอบของบทความวิชาการ

1. ชื่อเรื่อง

- 1.1 ใช้ภาษาที่เป็นทางการ ชื่อเรื่องชัดเจนตรงไปตรงมา และครอบคลุมประเด็นของเรื่อง
- 1.2 ไม่จำเป็นต้องตรงกับชื่องานวิจัย (กรณีส่วนหนึ่งส่วนใดของงานวิจัย)
- 1.3 ควรมีลักษณะทั้งแบบ Didactic และ Lapidaric
 Didactic : มองเห็นความสำคัญของแนวคิดหลักและประโยชน์ที่ได้รับ
 Lapidaric : เห็นแก่นขององค์ความรู้
- 1.4 ประเด็นที่เป็นข้อสงสัย ชัดแย้ง ยังไม่ยุติ
- 1.5 ประเด็นที่เป็นเรื่องใหม่ ทันท่วงคสมัย เป็นกระแสความสนใจ
- 1.6 ประเด็นนวัตกรรม
- 1.7 ประเด็นที่วารสารต้องการ ตรงกับ Theme

1.8 ประเด็นที่มีคุณค่าทางวิชาการ

2. บทคัดย่อ/Abstract

2.1 บทคัดย่อในบทความวิชาการ เป็นการสรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นแก่นสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงานที่ต้องการนำเสนอจริง ๆ

2.2 ควรเขียนให้สั้น กระชับ มีความยาวไม่เกิน 10-15 บรรทัด (หรือตามที่แหล่งตีพิมพ์กำหนด)

2.3 บทคัดย่อมักจะประกอบด้วยเนื้อหา 3 ส่วน คือ เกริ่นนำ สิ่งที่ทำ สรุปผลสำคัญที่ได้ ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน

2.4 Abstract ต้องตรงตามบทคัดย่อ

3. คำสำคัญ/Keyword

3.1 ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ

3.2 คำสำคัญในภาษาไทยต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ

3.3 เป็นคำที่มีนัยสำคัญที่ปรากฏในชื่อเรื่อง

3.4 เป็นคำค้นจากดัชนีเอกสารในวารสารและดัชนีประเภทต่าง ๆ

4. บทนำ/ส่วนนำ

4.1 เป็นส่วนที่ผู้เขียนจงใจให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในเรื่องนั้น

4.2 ใช้ภาษาที่กระตุน จูงใจผู้อ่าน

4.3 ยกปัญหาที่กำลังเป็นที่สนใจมาอภิปราย

4.4 ตั้งประเด็นคำถามหรือปัญหาที่ทำทลายความคิดของผู้อ่าน

4.5 กล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่าน

4.6 ผู้เขียนกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการเขียนบทความ หรือให้คำชี้แจงที่มาของการเขียนบทความนั้น

4.7 บอกขอบเขตของบทความเพื่อช่วยให้อ่านไม่คาดหวังเกินขอบเขตที่กำหนด

4.8 ปูพื้นฐานที่จำเป็นในการอ่านเรื่องนั้นให้แก่ผู้อ่าน

4.9 หลักการและเหตุผล (rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นพื้นฐานไว้ก่อนว่าเรื่องที่เลือกมาเขียนมีความสำคัญหรือมีความเป็นมาอย่างไร เหตุผลใด ผู้เขียนจึงเลือกเรื่องดังกล่าวขึ้นมาเขียน

4.10 วัตถุประสงค์เป็นการเขียนว่าในการเขียนบทความในครั้งนี้ต้องการให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องอะไรบ้าง จำนวนวัตถุประสงค์แต่ละข้อไม่ควรมีมากเกินไปและวัตถุประสงค์แต่ละหัวข้อจะต้องสอดคล้องกับเรื่องหรือเนื้อหาของบทความ

4.11 ขอบเขตของเรื่อง (ถ้ามี) ผู้เขียนต้องการจะบอกกล่าวให้ผู้อ่านทราบและเข้าใจตรงกัน เพื่อเป็นกรอบในการอ่าน อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยในการเขียน ได้แก่ ความยาวของงานที่เขียน หากมีความยาวไม่มากก็ควรกำหนดขอบเขตการเขียนให้แคบลง ไม่เช่นนั้นผู้เขียนจะไม่สามารถนำเสนอเรื่องได้ครบถ้วนสมบูรณ์ และระยะเวลาที่ต้องรวบรวมข้อมูลอาจชี้แจงการกำหนดเรื่องที่จะเขียนที่ลึกซึ้ง สลับซับซ้อน หรือเป็นเรื่องเชิงเทคนิคอาจจะยกต่อการรวบรวมข้อมูลและเรียบเรียงเนื้อเรื่อง

4.12 คำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ (ถ้ามี) คำจำกัดความที่ผู้เขียนเห็นว่าควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในกรณีที่คำเหล่านั้น ผู้เขียนใช้ในความหมายที่แตกต่างจากความหมายทั่วไปหรือเป็นคำที่ผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจความหมายถึงเป็นการทำความเข้าใจและการสื่อความหมายให้ผู้เขียนบทความและผู้อ่านบทความเข้าใจตรงกัน รวมทั้งเป็นการขยายความหมายให้สามารถตรวจสอบหรือสังเกตได้

5. เนื้อหาสาระ

ผู้เขียนนำเสนอหลักวิชาการที่จะต้องคำนึงถึงในการเขียน ได้แก่ กรอบแนวความคิด (conceptual framework) ที่ผู้เขียนใช้ในการเขียนจะต้องแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของเหตุที่นำไปสู่ผล (causal relationship) การอ้างอิงข้อมูลต่าง ๆ การลำดับความ การบรรยาย วิธีการอ้างอิง สถิติ และข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบเรื่องที่เขียน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและประทับใจมากที่สุด

5.1 การจัดลำดับเนื้อหาสาระ

5.1.1 การจัดลำดับเนื้อหาสาระ

5.1.2 วางแผนจัดโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะนำเสนอ

5.1.3 จัดลำดับเนื้อหาสาระให้เหมาะสม

5.1.4 การนำเสนอเนื้อหาสาระควรมีความต่อเนื่องกันเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสาระนั้นได้โดยง่าย

5.2 ด้านสไตล์การเขียน

ผู้เขียนแต่ละคนย่อมมีสไตล์การเขียนของตนซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ สิ่งที่ควรคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องเขียนอธิบายเรื่องนั้น ๆ ให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างมากที่สุด ใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น การจัดลำดับหัวข้อ การยกตัวอย่างที่เหมาะสม การใช้ภาษาที่กระชับชัดเจน เหมาะสมกับผู้อ่าน เป็นต้น

5.3 การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์

ควรนำเสนอความคิดเห็นของผู้เขียนด้วยการวิเคราะห์วิจารณ์ข้อมูล เนื้อหาสาระ เป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เขียน การวิเคราะห์วิจารณ์อาจนำเสนอพร้อมกับการนำเสนอเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาของเรื่อง

5.5 ด้านการใช้ภาษา

ต้องใช้คำในภาษาไทย ใส่คำภาษาต่างประเทศไว้ในวงเล็บ เขียนคำให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถาน สะกดคำให้ถูกต้องตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ควรตรวจทานงานไม่ให้ผิดพลาด เพราะจะเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการต่อไป

5.6 ด้านวิธีการนำเสนอ

นำเสนอเนื้อหาสาระให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว ใช้เทคนิคต่าง ๆ ช่วยนำเสนอ เช่น การใช้ภาพ แผนภูมิ ตาราง แผนสถิติ เป็นต้น ควรนำเสนอสื่อต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น การเขียนชื่อตาราง การให้หัวข้อต่าง ๆ ในตาราง เป็นต้น

6. บทสรุป

บทความทางวิชาการที่ดีควรมีการสรุปประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ รายละเอียดดังนี้

6.1 การย่อ คือ การเลือกเก็บประเด็นสำคัญ ๆ ของบทความนั้น ๆ มาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ทำย่อบท

6.2 การบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร

6.3 การบอกแนวทางการนำไปใช้ของสิ่งที่กล่าวมาว่าสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป

6.4 การตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป

7. รายการอ้างอิง

7.1 ผู้วิจัยต้องอ่านเอกสารที่ตนจะใช้เป็นเอกสารอ้างอิงก่อนเสมอ

7.2 ไม่ควรอ้างอิงแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น เว็บไซต์ หนังสือ ตำรา เป็นต้น ควรอ้างอิงจากเอกสารที่เป็นนิพนธ์ต้นฉบับ

7.3 ควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไปจนพริ้วเพรีอ

7.4 ไม่ควรนำบทคัดย่อมาเป็นเอกสารอ้างอิง

7.5 การอ้างอิงที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์แต่ได้ตอบรับการตีพิมพ์ควรระบุไว้ว่าเป็น “in press” หรือ “forthcoming”

7.6 การอ้างอิงเอกสารที่ไม่ได้รับการตีพิมพ์แต่ได้ส่งเพื่อพิจารณาตีพิมพ์หรือการอ้างอิงข้อมูลที่ไม่เคยส่งตีพิมพ์ ควรระบุว่าเป็น “unpublished data” หรือ “unpublished observations” และควรได้รับคำยินยอมจากเจ้าของเป็นลายลักษณ์อักษร

7.7 เมื่อทำการทวนความ (paraphrase) หรือย่อความ (summarize) มาจากบทความอื่นไม่ว่าจะเป็นบทความของตนเองหรือบทความของผู้อื่น นักวิจัยควรที่จะอ้างอิงเอกสารต้นฉบับนั้นไว้ด้วย

7.8 ไม่ควรใช้บทความที่ถูกถอดถอนออกไปแล้วมาเป็นเอกสารอ้างอิง

7.9 ต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา

เอกสารอ้างอิง

พร้อมภักดิ์ บึงบัว และคณะ. (2561). การเขียนบทความวิชาการและการเขียนบทความการวิจัย.

เอกสารประกอบการบรรยาย. ค้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2562, จาก

<http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20180515.pdf>

สัญญา เคนาภูมิ. (2560). แนวทางการเขียนบทความวิชาการ. วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, 34 (1) มกราคม - เมษายน 2560: 1-31.